

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД

**“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

МАТЕРІАЛИ

**V Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених
“КОНЦЕПТИ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА”**

(Одеса, 25-26 травня 2023 року)

Одеса -2023

УДК: 1:403:316.6(08)

К 65 Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства //
Матеріали V Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» (Одеса, 25-26 травня 2023 р.) 175 с.

Рецензенти:

Єременко Олександр Михайлович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії Національного університету «Одеська юридична академія»

Пальчинська Мар'яна Вікторівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та лінгводидактики Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку

Збірник матеріалів V Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» вміщує матеріали, які досліджують соціокультурні засади трансформацій ціннісної сфери життєдіяльності суспільства, аналізують соціокультурні трансформації молодіжного соціуму, показують соціокультурні трансформації освітнього середовища та розкривають проблемні моменти культури бізнесу в умовах соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства, а також розглядають синергетику як самоорганізаційну систему у суспільстві, що трансформується. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

1. Ібрагімов М. «Філософія спорту» – новий напрям у фізкультурно-спортивному наукознавстві? *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві* : збірник наукових праць. №. 3 (15), 2011. С. 6-12.

Федорова Інна Валеріївна, аспірантка кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університету імені К.Д. Ушинського
Науковий керівник **Поплавська Тетяна Миколаївна**, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ПОСТМОДЕРН, ТРАНСГУМАНІЗМ ТА ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ ЛЮДИНИ

Сучасну епоху багато вчених називають епохою «постантропології». Для неї характерна відмова від ідеї людини, яка виступає масштабом оцінки всього суцього. До цього додається проблема розуміння предмета наук про людину: чи можна розглядати людину як результат еволюції природи, чи співрозмовником Бога, моральною істотою чи біологічним роботом, так би мовити «самодіяльним механізмом»?

Характеризуючи стан сучасного світу, філософи запроваджують поняття «антропологічна катастрофа». У свій час ще Мераб Мамардашвілі визначав: «У мене є відчуття, що серед безлічі катастроф, якими відоме і якими загрожує нам ХХ століття, однією з головних, і часто прихованою від очей, є антропологічна катастрофа, що проявляється зовсім не в таких екзотичних подіях, як зіткнення Землі з астероїдом, і не в виснаженні її природних ресурсів чи надмірному зростанні населення, і навіть не в екологічній чи ядерній трагедії. Я маю на увазі подію, що відбувається із самою людиною і яка пов'язана з цивілізацією в тому сенсі, що щось життєво важливе може незворотно в ній зламатися у зв'язку з руйнуванням або просто відсутністю цивілізованих основ процесу життя» [1, с. 107].

Антропологічна катастрофа – це ситуація, коли людина відмовляється від осмислення буття, власного життя, вчинків і мислить зовнішніми категоріями, що і перетворює її на «самочинний механізм».

Як вважають дослідники, антропологічна катастрофа – складний багатоетапний феномен. Її перший етап характеризується бажанням людини стати нарівні з Богом. На другому етапі виникає ідея «смерті Бога» і складається моральна ситуація, коли «все дозволено». На третьому етапі

здійснюється перехід людини і суспільства у віртуальний стан, в якому людина втрачає сенс буття, а буття при цьому набуває ентропійного характеру.

Проблема у тому, що суспільство постійно породжує різноманітні сили, ворожі людині як духовній істоті. Тобто мова йде про соціокультурний рух під назвою «трансгуманізм».

Як продукт секулярного гуманізму та епохи Просвітництва, трансгуманізм стверджує, що природа людини наших днів може бути покращена за допомогою прикладної науки та інших раціональних методів, які можуть дозволити збільшити тривалість здорового життя, розширити наші інтелектуальні та фізичні здібності та надати нам зростаючий контроль над нашими власними, психічними станами. Дані прикладних наук включають радикальні досягнення в нейронауці, генетику, робототехніку, нанотехнологію, комп'ютери і штучний інтелект. У певній комбінації вищезгаданої біоінженерії трансгуманісти вбачають можливість у найближчому майбутньому різко розширити ментальні та фізичні здібності людини, уповільнити та призупинити процес старіння, та добитися контролю над нашими емоційними та психічними станами.

Передбачуване майбутнє – нове століття, в якому люди будуть звільнені від психічних захворювань та фізичної старості, спроможні свідомо вибрати свою «природу» і «природу» своїх дітей. На перший погляд все це схоже на чудове диво, але Френсіс Фукуяма називає це трансгуманістичне бачення «найнебезпечнішою ідеєю у світі»[2]. Чому? Спробуємо відповісти.

Ще наприкінці ХХ століття Марвін Мінський[5], видатний дослідник штучного інтелекту, ясно сформулював багато тем трансгуманістичного бачення і до нього приєдналися інші відомі наукові провидці та техноутопісти, такі як Р. Керзвелл[3], Е. К. Дрекслер[1], Ф. П. Тіплер [7] та Г. Моравек [6]. Ці техноентузіасти запропонували апокаліптичне бачення, в якому розрив, який названий «сингулярністю», покладе край людському існуванню, передбачаючи йому заміну в особі автономного виду зі штучним інтелектом, який змагатиметься з людством. Новий вигляд *Robo sapiens* замінить *Homo sapiens* на наступній фазі еволюції. У 1999 Ганс Моравек передбачив, що «ще до того, як закінчиться наступне століття, люди вже не будуть найрозумнішим і найздібнішим видом істот на планеті» [6, р.13]. У силу тривалого експоненційного зростання штучного інтелекту, розумні машини стануть наступним еволюційним щаблем і залишать позаду органічних людей.

Технологія – це засіб, через який люди висловлюють свою волю до влади, і рівень технічного прогресу, що різко зростає, збільшує розрив між елітами і тими, у кого немає ніякого доступу до технічних досягнень. Сучасна технологічна революція кидає виклик парадигмі Просвітництва та пов'язує себе з постмодерністською фрагментацією часу, простору та культури. Трансгуманізм може розглядатися як вираз широкої технологічної хвилі, що

ставити під сумнів ментальні зразки, культурні конструкції, соціальні інститути та ставлення до них людини. Щоб вирішувати ці проблеми, нам потрібна нова інтелектуальна парадигма, яка охоплюватиме собою всю складність та невизначеність сучасних умов існування.

Технологія повинна також бути пов'язана скоріше з людиною в цілому, а не лише з людською раціональністю, оскільки це дозволяє нам здійснити те, що ми хочемо зробити. Будь-яка дана технологія є, таким чином, частиною певної складної системи, яка втілює деяку ірраціональність та дисфункціональність, і будь-яка технологія має ймовірність виникнення ненавмисних наслідків. Оскільки багато технологій намагаються створити в людині здатність зробити щось краще, ніж можна було зробити без цієї технології, то міркування трансгуманістів про вдосконалення людини виглядають дуже цікавими та проблематичними.

Що означає для людей бути «удосконаленими»? У певному сенсі це рівнозначно появі технологічних систем, які створюються під нашим більш прямим, ефективним та демократичним контролем. Насправді немає і не може бути легкого способу вирішення фундаментальних проблем, але технології іноді можуть допомогти знайти короткий шлях до деяких специфічних наслідків цих проблем.

Сучасні технології ХХІ століття справді перетворили і продовжуватимуть перетворювати наше життя різноманітними та непередбаченими способами. Ми не повинні категорично відкидати ці досягнення, тому що багато з них полегшили і полегшуватимуть людські страждання. Однак ми не повинні наївно приймати всі технології, і ми не повинні дозволяти одним тільки вченим визначати наше технологічне майбутнє. Швидше ми маємо залучити богословів, філософів, фахівців з етики, істориків, соціологів та політологів у дискусії про технології та не боятися здорових суперечок.

Щоб жити гідно, ми повинні зміцнити нашу тендітну соціальну тканину та дозволити людям мати гідне сімейне життя, гідну роботу та можливість реалізувати себе у суспільстві. Ми повинні зробити все необхідне, щоб покласти край експлуатації, бідності, насильству та корупції, та відновити людський творчий потенціал, який часто гальмується технологіями.

Як на мою думку, трансгуманістичний проєкт є помилкою через його механістичний інженерний підхід до того, що є людським, через його одержимість досконалістю, зрозумілою, скоріше, як діяльність, а не як моральна цілісність, через її зневагу до невідомого майбутнього.

Список використаних джерел

1. Drexler, K. Eric. *Nanosystems.: Molecular Machinery, Manufacturing and Computation*. New York : Wiley, 1992. 576 p.
2. Fukuyama, F. Transhumanism. *Foreign Policy / Washingtonpost*.

Newsweek Interactive, LLC. No. 144 (Sep. – Oct., 2004). P. 42-43.

3. Kurzweil, Ray. *The Singularity is Near : When Humans Transcend Biology*. New York : Viking, 2005. 672 p.

4. Мамардашвілі М. К. Картезіанські роздуми. Прогресс, Культура. 1993. 350с.

5. Minsky, Marvin Lee. *The Society of Mind*. New York : Simon and Schuster, 1986. 339 p.

6. Moravec, H. *Robot: Mere Machine to Transcendent Mind*. New York : Oxford University Press, 1999.

7. Tipler, Frank J. *The Physics of Christianity*. New York : Doubleday, 2007. 336 p.

8. Хабермас Ю. Майбутнє природи людини. На шляху до ліберальної еволюції? Вид-во: Увесь Світ, 2002. 143 с.

9. Шутов В. М. 21 століття: що на нас чекає? Історична футурологія. Вид-во: Їжиця, 2003. 191с.

Хоменко-Семенова Л.О., к.пед.н., доцент, доцент кафедри педагогіки та психології професійної освіти факультету лінгвістики та соціальних комунікацій,

Шапенко Н.В., здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національний авіаційний університет м. Київ, Україна

ВПЛИВ МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ ОСОБИСТОСТІ НА ВИБІР МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ

В сучасному житті мотивація займає важливе місце в розвитку особистості. Адже у кожного індивіда існують індивідуальні потреби, які визначають ту чи іншу поведінку в соціумі, спонукають до вчинення певних дій чи утримання від них. Потреби можуть слугувати і тими чинниками, що лежать в основі вибору майбутньої професії, коли мова йде про підлітків, які опиняються на шляху визначення свого дорослого життєвого шляху.

Майже кожен підліток прагне задовольнити власні потреби, тому для цього йому необхідно цікавитися своїм майбутнім і прагнути стати хорошим фахівцем в певній сфері діяльності. Проте процес професійного самовизначення нині ускладнюється появою нових професій, особливо соціономічних, що, в свою чергу, призводить до болючого процесу ламання стереотипів та традиційних форм професіоналізації. Також в умовах сьогодення головною складовою професійної компетентності необхідно відзначити